

NEKOLIKO PREVEČ LAHKOMISELNA GORNIŠKA ODLOČITEV

BOJ NA GORI MATTERHORN

MIRO ŠTEBE

Matterhorn - gora, na kateri se je končala klasična doba planinskega osvajanja vrhov, gora, katere severna stena je znana kot eden od zadnjih treh alpinističnih problemov v Evropi, gora, ki s svojo drzno pojavo mami marsikatero planinca in alpinista. Matterhorn - izziv in želja. Tudi nekateri člani PD Onger iz Trzina so si za vrhunec svojega celoletnega delovanja izbrali prav vzpon na Matterhorn.

Pri trzinskem planinskem društvu že nekaj časa deluje posebna skupina za zahtevnejše planinske podvige. S to skupino so v društvu želeli ustreči željam članov, ki so hoteli kaj več, ki so želeli spoznati tudi druge možnosti rekreacije v gorah in ki so se čutili sposobne še za kaj drugega in ne samo za običajne planinske izlete. Člani skupine so tako med drugim gojili turno smučanje, izvedli so nekaj spustov po rekah, letos pa so z namenom, da bi prišli na Matterhorn, praktično vse leto nabirali kondicijo. Urili so se v hoji z derezami in uporabi cepina, imeli so dihalne vaje, učili pa so se tudi osnov plezalne tehnike. Vso sezono so praktično vsak konec tedna preživeli v gorah, za kondicijo pa so tekli tudi med tednom. Med turami, ki so si jih ob koncu priprav privoščili, je tudi vzpon po ferati na Mangart, Slovenska smer v Triglavski steni in prečenje Zeleniških špic.

KONDIICIJA ŽE - KAJ PA DRUGO?

Ko je naš kombi požiral kilometre dolgočasne Padske nižine in smo vsi z nestrpnostjo strmeli v daljavo pred avtomobilom, ko da bomo zdaj - zdaj na koncu poti zagledali svoj cilj - Matterhorn, sem pogledoval po sopotnikih in se spraševal, ali bom lahko šel z njimi v korak. Obujali so spomine in govorili o zelo kratkih časih, ki so jih potrebovali za vzpone. Nedvomno so bili kondicijsko dobro pripravljeni.

Skupini sem se pridružil kot prosti strelec, saj nisem bil z njimi na nobeni turi, čeprav me je mikalo. Drugi so bili razdeljeni v naveze, jaz pa naj bi se priključil glede na razmere. Letos zaradi družinskih in službenih obveznosti namreč skoraj nisem bil v hribih. Na nedavni reševalni akciji sem se zgražal nad svojo telesno pripravljenostjo, saj sem hropel kot lokomotiva nekdanjega kamničana, ko sem hitel s polovico marinerja v breg. Po tisti akciji sem začel načrtno kolesariti v službo in tekati po stopnicah mimo dviga, vendar to ni bilo ravno tisto, kar bi želel. Pravi trening za hribe so namreč hribi.

Bil sem torej v resnih dvomih, ali si nisem zastavil prevelikopoteznega cilja. Vendar se mi je zdela priložnost za vzpon na Matterhorn enkratna in želel sem jo izkoristiti.

V Taschu, naselju pred Zermattom, kjer je treba pustiti avtomobile, nas je prestrašil upravnik avtomobilskega kampa, saj je dejal, da je na Matterhornu nov sneg in se lahko zgodi, da bomo za vzpon potrebovali kar pet dni. Vendar se nismo dali kar tako. Želeli smo se sami prepričati, saj smo vedeli, da v dolinah pogosto govorijo drugače, kot pa je v resnici v hribih.

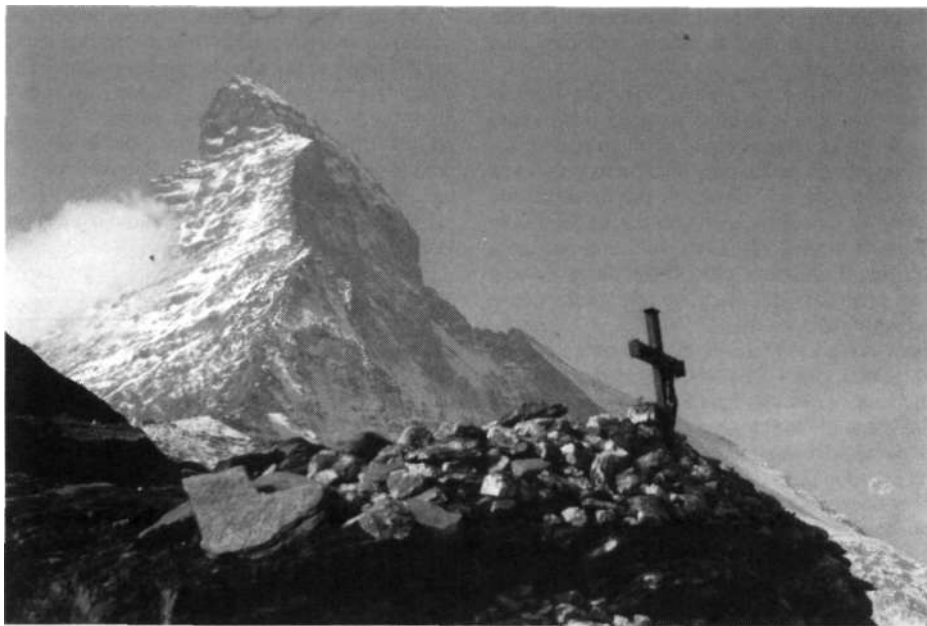
PRVI POGLED NA VELIKANA

Kapljice rose so še polzele po šotorih, ko smo naslednje jutro že podirali nočni tabor in se ozirali proti koncu doline, kjer naj bi se prikazal zermatski lepoteč. A strma zelena pobočja so ljubosumno zakrivala goro naših želja. Morali smo vsaj še do Zermatta.

Med vožnjo z zobato železnico me je skominalo, da bi se šel potepat po pobočjih, ki so ostajala za nami. Lične hišice so bile kot v jaslicah posejane po zelenih livadah, kjer so se pasle skupine krav in črede ovac in koz. Na vsakem koraku je v dolino pršel slap ali pa je med macesni žuborel hudournik.

Alpska pokrajina me vedno znova preseneti. Urejenost, ki včasih že diši po kiču, se prepleta s prvobitno divjino. Nasprotja se stapljajo v ubrano celoto, ki človeka spravlja v prešerno voljo, ko vriska nad vsakim novim razgledom in se hkrati pogreza v meditacije o življenju, o resnicah našega bivanja in minevanja.

Zermatt, ves odet v cvetje in reklame za švicarske ure, nas je s svojo svetovljanskostjo zadržal le za dobre pol ure, saj je na nebu nad nami končno zažarel velikan, zaradi katerega so umirali številni srčni osvajačci nekoristnega sveta. Matterhorn se je bočil nad mestom in foto aparati so se prožili. Bil je silen in v kosteh sem začutil ščemenje, ki sem ga poznal v časih, ko sem v zgodnjih jutrih še korakal k stenam in sem še poslušal njihov klic. Nagonsko sem iskal prehode v njegovih stenah. Kar zagrizel bi se v tista strma pobočja! Tudi greben Homli, kjer vodi normalen pristop, se mi je zdel vsega spoštovanja vreden. Razumel sem, kako se je gora lahko do zadnjega upirala hriboalcem, ki so želeli na njeno najvišjo točko. **Whymper** je nekje zapisal, da so pred njegovim vzponom na vrh vraževerni domačini celo verjeli, da je na temenu gore porušeno mesto, v katerem živijo duhovi. O tej gori so pripovedovali še številne legende, ki so burile duhove, kasneje

Pravzaprav simboličen pogled na goro naših sanj: kako lahko bi se zgodilo, da bi se podvig končal se mnogo bolj tragično

pa so bile tudi tekme za prvi pristop na vrh in prvi vzpon prek severne stene tako dramatične, da je gora sama postala legenda.

PETERICA POSKUSI SREČO

Rad bi se potikal pod hribom, ga ogledoval, snubil in počasi odkrival njegove skrivnosti, hkrati pa me je razganjalo od želje, da bi se poskusil s to sfinjo in da bi se kar takoj zagnal v pobočja, ki so se mi iz doline zdela tako strma. Tudi drugi so bili podobne volje in kmalu smo težko otovorjeni prehitevali skupine sivolasih penzionistov, ki so v obilju prostega časa skušali od tega sveta izcediti kar največ in občutiti tudi pravo visokogorje. Pri koči Hornli smo naleteli na skupine turistov, ki so z daljnogledi opazovali gibanje navez na gori.

Prav smo imeli, da smo prišli sem gor. Novi sneg na hribu ni bil več ovira, lahko bomo šli na vrh.

Greben poteka za kočo Hornli in nedaleč od postojanke se stena postavi pokonci. Moji spremljevalci so hitro spoznavali posamezne dele poti, saj so vzpon naštudirali iz literature in videokaset: »Tam je rama! Tam je tisto položnejše snežišče! Tisto je črni kup. Tam je tista škrbina, za katero je grapa!« Nekako sem slutil prehode in se jezil nase, da si nisem vzletel več časa in natančno preštudiral vzpon. Spet sem vse počel zadnji hip in se zanašal na intuicijo.

Med ogledno turo po spodnjem delu vzpona

smo ugotovili, da poti pravzaprav ni. Vsi pohodniki gredo prek vstopa, ki ga označujejo debele pritrjene vrvi, nato pa praktično vsak išče svojo pot navzgor. Celoten greben je smer, vsak pa po svoje išče prehode in najlažjo pot. Ponekod so možici, drugje pa klini, vendar nujno ne označujejo najlažje in najbolj logične poti.

Na večernem bojnem posvetu smo ugotovili, da nas je le še pet pripravljenih poskusiti srečo na hribu in da bo najbolje, če v navezo vzamem Jureta in Vero, Rudi in Sandi pa naj bi bila prva naveza in ker bosta bolj gibljiva, bosta v jutranji temi iskala prehode, tako da jim bomo tudi mi hitreje sledili.

Žal sta bila zjutraj prehitra in kmalu sem le še gledal njuni luči nekje visoko nad nami. Bolj ali manj uspešno sem iskal prehode, naša naveza pa je bila precej počasna.

Po dveh urah sem spredel, da to ni hitrost za vrh. Jure je imel za sabo alpinistično šolo in kot pripravnik je bil ravno zadosti poučen o tem, kako je treba varovati in delati stojišča, bil pa je silno počasen. Zagotavljal sem mu, da teren ni tako nevaren, da bi bilo potrebno opraviti vse varovalne ukrepe, vendar je bil še preveč pod vplivom šole. Upal sem, da bo s prihodom dneva manj »štrikanja«, žal pa so se pri Juretu vse bolj kazali znaki višinske bolezni. Trudil se je, a treba je bilo vse več postankov za lovljenje zraka.

TRIJE ZMAGOVALCI VRHA

Nad nami se je prikazal bivač Solway. Sandi in Rudi sta bila že tam, sam pa sem se odločil,

da poskusimo priti vsaj do tega zavetišča. Jure je trmasto premagoval težave in počasi smo pridobivali višino.

V bivaku sem soplezalcema odsvetoval nadaljnji vzpon. Jure je že sam razmišljal o tem, Vero pa je vrh še mikal, vendar se mi je zdelo prav, da ostane pri možu, prav tako pa tudi nisem bil prepričan, da bi v navezi ta dan dosegla vrh. Svetoval sem jima, naj začneta sestopati, ko bosta z vrha prišla Rudi in Sandi, saj sem ocenjeval, da bosta prišla kmalu nazaj. Bil sem tudi prepričan, da imam sam še zadosti časa za vrh in sestop.

Spet sem začutil radost gibanja v odličnem ledu in granitu, ki ponuja atletske plezarijo z oprimki in stopi, kjer jih potrebuješ. Večkrat sem poslušal, da je Matterhorn, ko si na njem, grda gora iz nametanih skladov granita in snega; vendar mi je vzpon prijal. Dobil sem krila in z zanosom sem opazoval strmine severne in vzhodne stene gore. Če bi imel primerno opremo, bi kar zaplezal vanju. Razgledi so se vse bolj širili in čutil sem že vršni veter. Bil sem malo pod mestom, kjer je v Whymperjevi zmagoviti navezi pri sestopu zdrsnil **Hadow** s še tremi tovariši, ko sem zagledal Rudija in Sandija, kako plezata prek zadnjih fiksnih vrvi. Lahko bi pohitel in ju ujel, vendar mi je tudi začelo primanjkovati sape in prijalo mi je, da sem sam s seboj.

Na vrh sem stopil nekaj za prijateljema, ki nista skrivala zmagoslavja. »Čestitali si bomo, ko pridemo v kočo,« smo si rekli, vendar nismo povsem resno jemali tega opozorila.

Zakonca, ki sta precenila svoje sposobnosti: za alpinistični podvig ni dovolj samo dobra telesna pripravljenost, potrebne so tudi še drugačne izkušnje

Pri sestopu smo se zaradi varnosti odločili za spuste ob vrvi. Ker smo bili trije in smo nekajkrat izgubili pravo smer, smo bili precej počasni. Ob šestih zvečer smo bili pri Solwayu in vedeli smo, da bi morali zadnji del sestopa opraviti ponoči. Utrujenost je naredila svoje in odločili smo se, da prespimo v bivaku. Potihem sem bil vesel, ker sta Jure in Vera sestopila. Vedel sem, da se bo Jure z vsakim metrom izgubljenega višine počutil bolje.

TVEGANO ISKANJE PREHODOV

Zjutraj nas je pozdravilo sneženje in zavijanje vetra. Šlo je zares. Okrog nas so se že vsipali prsni plazovi in kar hitro smo se začeli spuščati. Klinov je bilo kar veliko, vendar so nas spusti ves čas silili v vzhodno steno. Vedno znova smo morali prečiti proti grebenu in iskati pravo pot. Sneg je verjetno prekril nekatere kline za spust, tako da smo morali večkrat uporabljati skalne roglje. Spusti so se ponavljali v nedogled. Ugotavljali smo, da imamo prekratko vrv, da bi prišli prav od klina do klina, v megli pa je bila tudi orientacija težavnejša.

Bilo je tudi nekaj kočljivih odstavkov, vendar smo vztrajno izgubljali višino. Na lepem smo se zavedli, da nas je zaneslo preveč v vzhodno steno, vendar smo vseeno še našli kline, v nekem strmem zatrepu pa celo vrvi. Megla se je razredčila in videli smo, da smo že dosegli višino kočice Homli, vendar so nas do tja čakale še tri grape. Prečenje bi bilo preveč tvegano in zamudno, zato sem predlagal, naj nadaljujemo spust pod steno, saj nas ne bi čakalo več dosti raztežajev sestopa. Zdelo se mi je, da je to

sicer daljša varianta, vendar najmanj tvegana in verjetno tudi ne najpočasnejša.

Rudi nad predlogom ni bil navdušen. Zagrizel se je v skalne previse nad nami in iskal prehode proti grebenu, po katerem - to smo vedeli - pelje prava pot. Preklinjal sem ga, da ne želim nositi glave v torbi, saj me doma čakajo nepreskrbljeni otroci. Mojemu protestu se je pridružil še Sandi, toda Rudi je še kar naprej praskal med varljivo naloženimi skalami.

»Tu je prehod! Naprej ne bo problemov!« je vpil in hočeš-nočeš sva mu sledila. Ko sem se vlekel čez zadnji previs, sem mu dovolil, da mi je podal roko in mi pomagal, kar v svojih alpinističnih časih nisem nikoli dopustil. - Toda domnevni prehod se je kmalu končal s prečko majavih skalnih blokov. »Treba bo varovati!«

Navezal sem se na vrh in se z občutkom slona v prodajalni porcelana začel goljufati med razmajanimi skalami. Začuda so mi dovolile prehod, jaz pa tudi nisem nobene poslal v globino. Ko se je vrh iztekla, sem prišel do snežne grape, prek katere sem že videl gaz in znane prehode do koč. Rudi in Sandi sta bila kmalu za mano in Rudi je takoj začel z očitnim olajšanjem sestopati prek grape.

HUD ZLOM NOGE

»Smo že zunaj! Vrvi ne bomo več potrebovali,« je zatrjeval, vendar je imel vrh še ovito okrog roke. Pod derezo se mu je tedaj pojavila cokla in ob koraku mu je spodrsnilo. S Sandijem sva nagonsko zagrabila vrh, kar pa je bila verjetno napaka, saj se je napetost v vrvi v hipu spremenila. Rudi, ki je prej drsel ob vrvi, statične zavore ni prenesel in odtrgalo ga je od vrvi. Drsenje je skušal zaustaviti s cepinom, a je okel le praskal po skalah, posutih z več kot decimetrom svežega snega. Videl sem ga, kako se je skoraj zaustavil nad skokom pod nami, vendar mu je noge in nato še telo potegnile čez rob.

Ples drobnih snežink je požrl vse zvoke. Klicala sva v grobno tišino. Rudi se ni oglasil.

Hitro sem začel sestopati, pri tem pa sem se opozarjal, da je padec enega čisto dovolj. Pogledal sem čez večmetski skok, vendar Rudija nisem videl; ozek ozebnik je peljal v globino, a prijatelja ni bilo nikjer.

Obplezal sem skok in se zagrizel v grapo. Kaj je z Rudijem? Je še živ? Prvi skok je bil kar previsok! Drugi skok je bil sicer manjši, a je bila grapa za njim ožja in bolj strma. Tudi nižje v ozebniku Rudija ni bilo videti. Po varljivih oprimkih sem se goljufal čez skoke in nekje sredi ozebnika daleč pod seboj zagledal Rudija, kako stoji in mi maha. Zdelo se mi je, da je cel, a nisem vedel, zakaj se ne poskuša vzpenjati. Sandiju sem zavpil, da vidim Rudija in da je živ, nato pa sem se spustil k prijatelju.

Dva od »zmagovalcev« Matterhorna na vrhu: eden od obeh je kmalu zatem končal v bolnišnici

Foto: Miro Stebe

Okrvavljen sneg mi je povedal, da le ni vse tako, kot bi želel.

»Kaj je s teboj?«

»Noga,« je pomignil Rudi in ko sem se je dotaknil, je zabingljala. Odprt prelom golenice in piščali! V glavi se mi je vrtel film o ukrepih prve pomoči v takih primerih. Ker ni bilo močnejšega krvavenja, sem vedel, da pomembnejša žila ni presekana, o živcih pa raje nisem razmišljal. Za imobilizacijo sem nameraval uporabiti cepin, a je Rudi na srečo imel pri sebi opornico. Nekako sem mu povezal nogo in upal, da sem našel kar najmanj bolečo lego za kosti.

Rudi je drgetal od mraza. Bili smo premočeni do kože, zdaj pa je izgubil še nekaj krvi. Mrz in bolečina bosta zdaj Rudijevo najhujša sovražnika. Na srečo sem imel v nahrbtniku suho puhovko. Vsaj malo bo preprečevala nadaljnje ohlajanje.

SPROŽENA REŠEVALNA AKCIJA

»Kje je zdaj Sandi?« sva se spraševala. Po ozebniku so se prašili plazovi. Zdelo se mi je, da jih med sestopom proži Sandi. Klical sem po grapi navzgor, a se ni oglasil. Z Rudijem sva si bila edina, da je treba po pomoč, vendar si nisva delala utvar, da bi bili reševalci v snežnem metežu kmalu pri ponesrečencu. Kmalu bo tudi noč.

Zaplezel sem torej v ozebnik, da bi Sandiju pojasnil razmere in ga poslal po pomoč, a ko sem se vzpenjal, tovariša nikakor nisem mogel priklicati. Zlesti sem moral iz grape, da sem zagledal Sandijeve sledove, ki so peljali proti

koči. Ni mi bilo jasno, kaj naj si mislim. Sandi prav gotovo ni mogel vedeti, kaj je z Rudijem. Ker sem vedel, da me je slišal, ko sem zavpil, da je Rudi živ, je bilo možno, da se mu je zdelo, da bova zdaj že sama prišla do koč; toda če je šel po pomoč, prav gotovo ni vedel vsega, kar bi reševalce zanimalo.

Ni mi pač ostalo nič drugega, kot da se spustim do Rudija. Poskusila sva, da bi se sama rešila iz zagate, vendar je bila poškodba tolikšna, da je bil prijatelj skoraj negibljiv.

Bal sem se šoka in podhladitve, vendar je bilo edino upanje v pomoči reševalcev. Bil sem v dilemi: Rudi me je potreboval pri sebi, nisem pa vedel, kaj zdaj počne Sandi. Preostalo mi je le, da zaupam v Rudijevo trdoživost in voljo do preživetja. Pokril sem ga z astronautsko folijo in mu zabičal, naj se ne vda, da naj se ne neha boriti za življenje. Obljubil sem mu, da bom kakor hitro bom mogel nazaj.

Ko sem plezal po ozebniku, je bilo napredovanje že lažje, saj so ga plazovi ves čas zasipali, tako da so bili manjši skoki že zapolnjeni.

Sredi pobočja, na poti proti koči, sem našel našo vrv. Zagomazelo mi je po hrbtnici: ali je padel še Sandi? Po pobočju nisem videl ničesar, za iskanje pa ni bilo časa. Moral sem po pomoč in upal sem, da bom Sandija le našel v koči. Toda vrv mi je bila uganka: Sandi nama je ni pustil tam, kjer bi jo potrebovala, če bi prišla do sem, pa je tako ali tako ne bi več rabila. Zakaj torej leži tu?

Ko sem prisopihal v koč, sem videl, da je Sandi na varnem. Povedali so mi tudi, da reševalna akcija že teče. H koči bi moral prileteti helikopter po našega Jureta, ki je staknil pljučni edem, hkrati pa naj bi pripeljal še reševalce za pomoč Rudiju. - Šele zdaj sem zvedel za kalvarijo Jureta in Vere. Ko sem šel proti vrhu, sta se odločila za sestop, saj so sestopale tudi druge naveze. Bila sta nekoliko počasnejša, tako da sta zaostala, nato pa sta se še zaplezala. Noč sta morala preživeti na prostem in ko sta naslednji dan prišla do koč, se je Jure zaradi vode v pljučih onesvestil. Nekaj časa ni bilo jasno, ali bo helikopter priletel na pomoč, zdaj pa, ko so sporočili še o drugi nesreči, bo helikopter vsak čas tu.

DVA PRIJATELJA V BOLNIŠNICI

Reševalcu, ki je bil v koči, sem povedal podrobnosti, nato pa sem se z dvema nemškima alpinistoma in vročim čajem podal nazaj k Rudiju. Vedel sem, da je lahko vsaka minuta, ko je sam, usodna.

Ko smo preplezali vstopne vrvi, je pri koči kljub metežu pristal helikopter.

Odrešilno upanje za Jureta in Rudija! Vsa čast švicarskim pilotom, saj razmere niso bile najbolj primerne za pristanek: sneženje, veter in megla.

Pilot je moral biti res mojster. Kar z večjim zaupanjem smo hiteli k Rudiju.

Reševalci so po naši gazi hitro našli pot in ko sva se z enim od Nemcev spustila do Rudija, je kot tretji že prišel prvi reševalec. Res sem se oddahnil, ko sem videl, da je Rudi še živ in da je reševanje steklo. Čeprav sem vedel, da vse še ni odločeno, sem bil že prepričan, da bo Rudi preživel.

Pretrpeti pa je moral še hude bolečine. Reševali so ga namreč z Gramingerjevim sedežem. Rudi je močan dedec, reševalci pa niso bili bogve kakšni orjaki, zato so se odločili, da ga po ozebniku kar vlečejo bočno in po hrbtu navzgor. Ker niso imeli jeklenice in vitla, so si pomagali z vrvmi. Priznati sem si moral, da bi pri nas verjetno ne bili tako hitri, prav gotovo pa bi bilo reševanje manj boleče. Toda skomignil sem z rameni, saj sem vedel, da se Rudi vrača v življenje.

Matterhom je spet pokazal, da je gora, ki veliko zahteva. Prepričan sem, da bi se naša skupina dobro odrezala na sosednji, višji Monte Rosi, vzpona na Matterhom pa smo se kljub celoletnim pripravam lotili preveč lahkomišelnost. Žal smo se tega prav zavedli šele, ko smo pustili dva prijatelja v bolnišnici v Vispu.

ODPRAVA TREH NA SEDEMTISOČAK

NEOSVOJENA VZH. KUMBAKARNA

BOJAN POČKAR

Vendar nama ne gre, sploh nama ne gre nika-mor. Vrti se mi v glavi, da mislim, da bom padel v nezavest. Ne preplezam niti dva metra skupaj in že moram počivati. Sopem. Žejem sem. Tako prekleto sem žejen, da vidim dvolitrsko steklenico kokakole samo meter pred sabo. Močno zabijem cepin in hočem seči po njej - in se zavem, da se mi blede...

V 33 urah, prebitih v ledni luknji na višini skoraj sedem tisoč metrov, sva popolnoma dehidrirala in se izčrpala. Po kratkem posvetu prek voki-to-kija z zdravnikom Matjažem nama je jasno, da ne moreva na vrh. K sebi bi naju spravile samo velike količine tekočine. Te pa nimava. Samo gledava se - dva izsušena, ožgana obraza, prazne oči; v prsih pa divja boj. Mar zopet korak pod vrhom? Mar se morava zares še enkrat odreči svojim sanjam? Kaj pa, če vseeno poskusiva? Umrla bova! Pa kaj zato, če umrem! Mar naj se še enkrat vrnem domov brez vrha? Mar naj si še enkrat priznam, da nisem zmogel?

Ne znam prenašati porazov, nikoli jih nisem znal!